

Пол Виалар
Носът на бурите

Тук се срещаме отново с малкия Силвестър и екипажа на „Габриан“. Ветроходът се приближава към нос Хорн, наричан тогава „Нос на бурите“.

Когато се събужда в онази сутрин, Силвестър усеща някакво движение. В един момент, още сънен, сторва му се, че нещо силно го люлее. Тези плавни движения на морето никога не са го смущавали – тъкмо напротив, той изпитва дълбока радост от усещането, че докато спи, този кораб е жив, сърцето му пулсира.

Силвестър се надига, без да шуми. Не е дежурен по кафето тази сутрин, но ще отиде да си го вземе все пак – макар да знае много добре, че Мазуп не го забравя и винаги му взема по някой сандвич или парче хляб с по една сардина отгоре или пък някоя бисквита.

Невероятно усещане е да излезеш сутрин на палубата, измита от вълните – изведнъж се озоваваш под всичкото това платно и между изопнатите ветрила зърваш късче небе – ту черно-почерняло, ту навалено от облачета, които се точат като пушек от комин. Трябва да се улавяш за перилата, за фалшборда, за да можеш да вървиш, а влезеш ли в кухнята, където мирише хубаво на запалени дърва, и там трябва да се хванеш за масата, за да не се катурнеш.

Биан вече свири, та дъх не му остава. Няма да е излишно, ако всички вземат участие в маневрата, докато преминем Носа на бурите – този нос Хорн, който дори няма да видим. Далече ли сме още?

– Не! – казва Фатом, докато нахлузва мушамата си и отпива от своя „сок“. – Но капитанът ще се държи далече от Огнена земя.

– Е! – забелязва Силвестър. – Не й приляга много името на вашата Огнена земя – не е кой знае каква жега тъдява!

– Магелан я е нарекъл така.

– Кой е тоз Магелан?

– Един голям мореплавател, първият, който е направил околосветско плаване, който е доказал, че Земята е кръгла. Той е открил протока, дето носи неговото име, онзи, дето отделя Огнена земя от американския континент. Нощем той е виждал огньове по целия бряг, затова го е кръстил така. Да можеше само да я видиш тази земя! Даже и през пролетта там се издигат стръмни върхове, покрити със сняг, само лавини и камънци, които падат гръмовно в морето, всички заливи са населени с морски лъвове и пингвини... Така е, защото не сме далече от Южния полюс... Но ти дори няма да го забележиш.

Трудна задача бе да се заобиколи нос Хорн. Сякаш всички

елементи се бяха обединили, за да попречат на „Габриан“ да премине от единия океан в другия. Дни наред в тежка и безмълвна борба.

Вече нямаше нито ляво, нито дясно на кораба, нито място за почивка, нито хамаци, нито койки. Имаше само „хора от палубата“ – мокри, замръзнали, с голи ръце и стиснати зъби.

Югозападната буря настъпваше неумолимо. Тусен сви докрай ветрилата, а корабът се управляваше добре и така. Какви искри изхвърчат само от удара на веригите по метала. И ето че се чува ужасен грохот. Шкотът на бизанмачтата се счупва, двеста квадратни метра платно плющят на вятъра с адски шум. Силвестър се хвърля напред – единствено куражът му подсказва: трябва да се направи нето.

За щастие Фатом го вижда, той знае, че ветрилото ще надвие момчето и че никой няма да може да го спаси. Той успява само да се хвърли върху му.

Вятърът задухва към северозапад. Бурята се усилва от минута на минута. Готвачът Мазуп, морякът, който носи вгълища от трюма в парните котли, Диманш, всички протягат ръце – хората не са много и всеки знае, че собственият му живот зависи от всеки един и от всички заедно. Корабът е здрав, но се чува как пука и вие при всяко пропадане, пред всяка планина от вода, която го залива. Капитан дьо Жардеьо, Нестор, новациите – всички се вкопчиха за леерите, за кнехтовете, за руля. Барометърът показва 714.

– Толкова ниско? Нестор, добре ли видяхте?

– Няма грешка, капитане!

Трябва още да се намали, да се свали бизанмарселът. Всички ръце на борда се впрягат на работа, но вятърът е прекалено силен, невъзможно е да отделиш марсела.

Ден, нощ, пак ден, после пак нощ; не спира, сякаш край няма. Тусен бегло се пита как ли е Сидони, останала сама в кабината си, но не това го тревожи, знае, че тя няма да умре от глад... ако изобщо още може да сложи хапка в устата ся. Маневрата го поглъща отново целия и всичко се обърква в главата му, корабът, дъщерята на господин Годервил – той ще отведе в пристанището всичко, което му бяха поверили.

Внезапно се зазорява – Льо Биан сочи с пръст към левия борд. Какво показва той? Това, което той сочи, яростно размахал мократа си ръка във въздуха, Тусен е видял едновременно с него. Появява се и изчезва, там, в педината, сред чудовищните вълни. Отломка от кораб? Кораб?

– Не може да е кораб – няма мачти.

Напротив! Напротив! Точно това е!... Забелязва се изведнъж

наопаки и бушпритът му се вдига. Бурята с отнесла всички мачти, корабът се върти като тапа, заставайки ту с кърма, ту с борд към вълната, висока трийсетина метра; хора тичат по палубата.

Би трябвало Тусен да събере „главните“ на борда, преди да заповяда да помогнат или да изоставят бедствуващия кораб. Ужасна опасност ги грози, ако се опитат да окажат помощ. Тусен знае какво може да значи гибелта на неговия „Габриан“. Но той не се колебае, той не се съветва с никого, само ги поглежда: той знае много добре, че всички са съгласни. Екипажът на загубилия управление кораб вече е осъден на смърт. Законите на морето повеляват да му се помогне въпреки огромния риск.

Тусен стиска руля, който току-що е поел от ръцете на Жардею, за да се доближи още повече.

Морето престава да залива палубата на другия кораб, катастрофата се открива в цялата ѝ пълнота. Дълги чамови трески, възета, усукани като камшик, отломки, които се удрят една в друга, заплашвайки да наранят, да убият нещастните човешки същества, които при всеки удар на вълните се улавят все още за това разнебитено корито.

Как да им помогнат? И дума не може да става да се доближат повече до кораба, чието име, между две вълни, се четеше на носа. Той е английски и се нарича „Софт Уинг“ (меко крило). Нещастно крило, като наранен див гълъб, комуто не остава много време да живее. Навремени той изчезва под някоя висока вълна, после, когато отново се появява, застава на кърмата си, накланя се и повече не се изправя. Човек се пита да-ли не е дошла последната минута и дали той няма да се потопи, да потъне, да изчезне завинаги на дъното.

„Габриан“ плава с много малко ветрила. Намалява ги съвсем, а заедно с това и скоростта си. Не може да става и дума да спуснат лодка, щеше да се разбие в кораба още преди да се е отделил от балките. Тогава какво?

Има само едно решение – трябва да се използва оръдието-котвоносител.

Всички са включени в маневрата. Ръцете не достигат. Тусен сам насочва оръдието. Командите следват една след друга:

– Към вятъра, към вятъра!

Хората увисват на шкотата, за да насочат рейте.

Стрелата на оръдието пада далеч от „Софт Уинг“ и моряците дърпат възето, за да го върнат на борда. Трябва да се действа бързо, защото „Габриан“ се обръща кръгом, тласкан от попътен вятър, сякаш бурята го носеше. Ще трябва да направят още един завой, да застанат с

лице към вятъра.

За седми път започват маневрата. Мъжете са капнали.

Още веднъж! Този път – готово! Въжето достига загиващия кораб. Двайсет ръце се протягат към него. Ала морето е по-силно, опъва въжето между двата кораба, то се скъсва като струна и двата му края падат във водата.

Обръщат се отново срещу вятъра. Мускулите вече не държат. Силвестър прави последно усилие, за да подаде шкота и пада почти в безсъзнание. Две ръце поемат шкота вместо него, теглят колкото могат. Това трябва да е някой новак, такъв един дребничък под мушамата, която го покрива. Тусен забелязва, че нечии други слаби ръце заместват ръцете на Силвестър.

– Дай, малкият – казва той, хващайки въжето, – ще ти помогна.

„Малкият“ обръща глава към него. Тусен го бе гледал вече в продължение на два часа и му бе приятно да узнае кой е.

Не може да повярва на очите си: Сидони! Облякла е мушама и е дошла при екипажа с риск да бъде отнесена в морето. Бе работила здравата, прибавяйки крехките си сили в полза на общото спасение.

– Благодаря – каза той, когато всичко свърши.

Дали го чу? Тя вдига рамене, обръща се с гръб към него, намества сръчно въжетата, сякаш цял живот само това бе правила.

Той няма време да се занимава повече с нея, защото внезапно всички изкрещават. Един човек се е хвърлил от палубата на „Софт Уинг“. Успяха само да забележат, че си бе вързал въже около кръста. Бе скочил така, че вълната и вятърът да го понесат към „Габриан“. Но трябва да е потънал, защото вече не се вижда.

Не, напротив. Тази черна точка на върха на една висока вълна, тази черна точка, тутакси изчезнала в пяната, сред чудовищната маса, това е той.

Дали е потънал? Не, ето го отново, този път по-близо. Той се стреми да се задържи, оставя се да бъде понесен към три-мачтовия кораб. Тусен напразно забавя хода на „Габриан“, той веднага си дава сметка, че човекът ще попадне зад кърмата му. Толкова по-зле, трябва да се вдигне гротът рязко, обратно на вятъра.

Сега остава да се разбере дали морето ще тласне човека към кораба, или той ще отmine, без да могат да го стигнат. Разбира се, този моряк, достоен за всички ония, които го бяха предшествували, бе жертвувал живота си.

Не! Нищо не може да се направи – ще отmine! Тусен напразно

изправя отново своя тримачтов кораб – безжизненото тяло на човека, което всички виждаха как се люшка сред вълните, минава край борда му. Тогава Картаю с една ръка само опитва най-трудната маневра. За някакво въже той привързва котвичка – котвичка с четири шипа. Завърта я със здравата си ръка, хвърля я така точно, че всички виждат как в момента, в който тялото вече отминаваше кораба, тя се „закотвя“ за самия човек, прониква в тъканта, в самата плът. Двайсет ръце теглят въжето...

– Хе-е-ей... руп!

Последно усилие да извадят тялото от водата. Могат да действуват, той е добре „закотвен“, за кръста, за хълбока, няма да се откъсне.

– Дигай! Оп!...

Той прехвърля планшира като парцалена кукла – главата му се люшка наляво-надясно, след това отново се отпуска. Но Сидони е тук, тя го посреща, подкрепя го.

– В моята кабина! – крещи Сидони, надвиквайки бурята.

Морякът е положен в койката на Сидони и докато Картаю, Фатом и Мазуп се опитват да го съживят с изкуствено дишане, тя безкрайно внимателно разкъсва пуловера, оголва ранения му торс – кръвта тече от двойната дълбока рана, която котвичката е отворила; с една от своите хубави носни кърпички, с най-фината, тя промива раните му. Само една жена може така да се грижи. Кой би повярвал, че вироглавата Сидони е способна на такава благодет?

Необходимо е да мине доста време, докато човекът дойде в съзнание. Картаю веднага разбира, че не е умрял. Сидони вижда, че раната откъм нея е дълбока, но е засегнала само меките части, а дробовете, главните органи са невредими.

Човекът се опитва да се понадигне. Досещат се, че иска да се качи на палубата, да види какво става. Сидони го възпира. Пък и едва дал знак с ръка, той потъва отново в стенания.

Болката е непоносима, той изгубва съзнание, пропада отново в бездната.

Сидони се разпорежда:

– Махайте се! Оставете ме! Много станяхте! Аз ще се погрижа за него.

Мъжете са нужни горе. Щом излиза на открито, само с един поглед Фатом преценява положението. Връзката е осъществена, ала колко ще издържи? С всеки удар на вълните, които ту отдалечават, ту приближават двата кораба, въжето се изопва до скъсване или пада отново във

водата. Някакъв мъж се опитва да дойде по него до кораба. Би трябвало въжето да е двойно, за да могат да го теглят. До този момент никой не е успял да мине.

– Трима се опитаха! – обяснява лаконично Трегастел.

Пада нощта и заедно с нея тежко отчаяние се стоварва върху тези, които се борят. Да изоставят борбата? За това не става и дума. Неповторимата солидарност на морските хора, за които надеждата съществува въпреки всичко, докато не е изгубена и последната възможност, последната искрица живот! Да останат така с вдигнати ветрила с този мъртъв товар, въртящ се около въжето – това е една непрестанна опасност за „Габриан“. Тусен ще я приеме все пак с единствената мисъл – тази връзка, тъй скъпо струваща на тези, които я осъществиха, и то като по чудо! – да не се скъса. На равни интервали някой идва да го осведоми:

– Държи още!

– Още не се е откъснало!

За момента нищо не може да се направи, трябва да се чака, да се чака денят: да утихне вятърът, за да може отново да действуват. Ала вятърът не отслабва, той е все тъй яростен.

Най-после изгрива денят – мръсен, трагичен. Още не се вижда нищо и капитанът, следван от Фатом, слиза към кабината на Сидони. Нужно му е, ако е възможно, да разпита човека.

Почуква на вратата. Тя я открехва само. Ще я затвори, щом забележи, че това е Тусен. Но той поставя крак, за да ѝ попречи:

– Извинете ме... Трябва да говоря с този човек...

– Той не е в състояние да ви чуе.

– Налага се... заради другите...

Тя отстъпва и се скрива. Тусен влиза, следван от Фатом, който е намислил нещо.

От началото на нощта Сидони се бори, обърнатите по земята шишета, нахсаните чаршафи говорят за усилията, които е положила, за да запази в тялото на този мъченик мъждукащата искрица живот...

Човекът забелязва капитана. Той с мъка изрича въпроса, който не излиза от главата му:

– Спасени?

– Не, не още, но въжето държи здраво.

Човекът въздъхва дълбоко. Затваря очи. Не говори вече. Остава тъй дълго време. Но все пак има неща, които Тусен трябва да узнае:

– Дайте му малко алкохол, той трябва да се посьживи.

Сидони прави каквото ѝ казват, без да отговаря. Човекът отваря

отново очи. Наведен над него, Тусен го разпитва: – Колко души има на борда на „Софт Уинг“?

– Трийсет и седем... Деветнайсет вече изчезнаха и аз...

– Капитанът?

– Той беше от първите...

– Националност?

– Английска... Аз съм единственият французин на борда... качих се във Вану Левю, на островите Фиджи... исках пак да видя Франц...

– Ще я видиш...

– Кой знае... но няма значение... Другите?

– Правим каквото можем... Ще продължим... докрай... Има ли друго въже на борда освен това, което ти донесе?

– Не... едва ли.

– Тогава ще трябва да го удвоим, за да стане по-здраво, да можем да изтеглим хората тук...

– Сигурно не са им останали много сили – казва човекът глухо.

Той се оживява, сяда в леглото:

– Трябва... Дявол да го вземе! Ако можех да стана, щях аз да отида... щом съмне, трябва някой да тръгне оттук и по въжето да се помъчи да се върне там... Няма ли кой да го направи? – пита той с глуха ярост.

– Аз – обажда се Фатом.

Тусен обича Фатом; той знае, че това е безумие и че вероятността неговият моряк да се завърне е нищожна.

– Никога няма да стигнеш! – казва той.

– Но мога да опитам.

– Добре – отстъпва Тусен, – няма да ти преча.

Най-после се съмва и като видяха „Софт Уинг“, хората се убедиха отново, че само по някакво чудо котвата държи още, ала за дълго ли? Минутите на кораба са преброени, почти потъва във водата.

– Няма време за губене – каза Фатом.

Той привързва към тялото си едно много дълго въже, навито на кабестан. Прекрачва планшира там, дето бяха закрепили другото въже, което френският моряк бе донесъл. Шегува се:

– Ако падна в „чорбата“, на вас ви остава само да ме издърпате, мойта е лесна, не рискувам да се загубя.

Той сваля пуловера си, насмолява ръцете си и скача.

Морето, което разделя двата кораба, което ту ги разделя, ту ги събира, разтърсва въжето като дърво, отрупано с плод. Ала Фатом издържа. След кратко затишие, преди съвсем да се е отдалечил, виждат го да

обръща глава към „Габриан“ и да се смее.

Прави го тъй естествено и без да се перчи, че създава впечатление за сигурност, за сила, която Силвестър усеща – обзема го огромна увереност: Фатом ще успее.

Той продължава неотстъпно напред. Бавно, безкрайно бавно, но с всяка минута се приближава все повече до „Софт Уинг“. Този път, когато въжето се отпуска и потъва, става ясно, че Фатом е минал средата и вече се насочва към загиващия кораб.

Вече десет, двавет пъти той пропада в ледената вода. Този път Фатом едва докосва повърхността. Ще успее...

– Капитане! Погледнете! – казва Картаю.

Тусен се обръща срещу вятъра и едновременно с моряка той съзря една вълна – по-висока, по-силна и по-страшна от всички други, които досега се бяха стоварвали върху бедстващия кораб. Тя напредва неудържимо. Отеква вик, изтръгнал се едновременно от всички гърди – надвиква морето. Морето покрива всичко – минута, продължила час. Вече нищо не се вижда.

Отпърво всички мислят, че хората са пометени от палубата. Но не, ето някакъв човек се вдига, после още един, трети, най-послед... Ами Фатом?

Третият, това е той, веднага става ясно. Вълната го бе отнесла на палубата на загиващия кораб, той се бе вкопчил в една греда и тъкмо това го бе спасило, защото от шестнайсетимата моряци на борда бяха останали само двама, онези двама, които първи се бяха изправили. Четиринайсет души наведнъж! Може би така беше по-добре – ужасно е да го помисли човек, но никога нямаше да успеят да спасят всички. Беше немислима да товарят повече въжето. Рисуваха да се скъса.

Фатом залита, главата му се бе блъснала в планшира, но съзнанието му бе ясно. Другите, които бяха разбрали, че им идват на помощ, бяха приготвили за маневрата макари, които ще се плъзгат по опънатото въже. Те яхват въжетата, вкопчват се в тях, след туй се връзват един за друг. Остава да ги изтеглят и да молят бога да не праща „Софт Уинг“ на дъното, преди да свърши това зловещо пътуване, да стори тъй, че въжетата да издържат.

Започва се.

– Хе-ей, руп!... е-ей руп! Всички заедно! – командува Биан като при маневра.

Човешкият грозд се приближава малко по малко. Не трябва да теглят нито много бързо, нито много бавно, пък и да не дърпат рязко, а

само леко да придърпват въжето – колкото може по-бързо. За миг сред разяреното море се възцарява тишина.

Ето го съвсем близо. Дори да се скъса въжето, от кораба държат края на другото, за което е привързан Фатом, за което и те самите са вързани.

Не се скъсва въжето, нещо по-лошо! Без да го е ударила силна вълна, „Софт Уинг“ се сцепва на две, разпада се. Той потъва, повличайки хората и всичко на борда към дълбоките води.

Край! А бяха тъй близко!

Не, това не е още краят! Картаю е тук. С единствената си ръка той изважда ножа си, отваря го, навежда се под второто въже и с едно невероятно „Ха!“ го отсича изведнъж. „Софт Уинг“ може да върви на дъното, въжето ще се изхлузи от макарите...

Тусен веднага командува завой, за да не може пострадалите, здраво вързани за въжето, да се отклонят към „Габриан“, да не се блъснат в него. Ето ги, съвсем близо. Първият който стъпва на палубата, е Фатом. Той едва се държи на краката си и трябва да го поддържат, но се отърсва, отваря очи и дори се усмихва. Силвестър се спуска към него, докато вдигат другите, единият от които почти се пребива на планшира. Той хваща ръката на своя приятел, тази ръка, която му бе показала толкова неща. И с пресипнал глас извиква:

– Помогнете ми... Да го отнесем в кабината на госпожицата...

Фатом се опитва да се противи. Той няма нужда да се грижат за него, ала няма и сили да се бори. Озовава се в кабината на Сидони, преди дори да разбере, че Силвестър го влачи именно там. Юнгата го мята на втората койка, тази, която би трябвало да бъде на Нестор, ако офицерите си бяха останали по каютите, и с патетичния си гласец извиква:

– Госпожице Господар... спасете приятеля ми!...

Тя се навежда над Фатом. Силвестър набързо ѝ разказва какво е сторил той. Тя му налива глътка тафия.

– Н-н-е – опъва се пострадалият, – не че отказвам, но това не е лекарство!

Фатом не остава дълго на койката, ето го Картаю, който вече знае пътя към кабината на госпожица Господар, последвал е Силвестър и пристига с другите двама мъже. Те са зле. Поддържат първия, който си е разбил черепа на планшира и сега кърви изобилно. Колкото до втория, обезумял от болка, той не престава да ругае на английски. Но това няма значение, госпожица Господар знае само приличните думи от неговия език, тези, на които учителката ѝ я бе научила.

Посъвзел се, Фатом отстъпва мястото си на по-тежко пострадалия английски моряк. Силвестър е щастлив, че го вижда на крака. Кабината на Сидони се превръща в истински лазарет. Човек трябва да я види как командува:

– Диманш, топла вода, веднага! Силвестър, бягай да донесеш нещо да облечем тези хора!

Късна сутрин е, когато Тусен се осмелява да влезе при нея. Тя го пуска да влезе, но не отправя нито дума към него, занимава се със своите болни, все едно че го няма.

Бурята най-сетне отстъпва. Ще рече човек, че е чакала да свърши със „Софт Уинг“, за да утихне. Смелият „Габиан“ се представи отлично и Тусен се гордее с него. Само за едно съжالياва, че не можа да заеме мястото на Фатом при спасителната операция. Но той нямаше право: капитанът, комуто са поверени живи хора, не трябва да рискува живота си, освен ако неговият собствен кораб не е в опасност.

КРАЙ

© Пол Виалар
© 1983 Ася Къдрева, превод от френски

Paul Vialar

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2008

Издание:

15 морски истории

Френска, първо издание

Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1983

Рецензент Бояна Петрова

Преводач Ася Къдрева

Редактор Панко Анчев

Художник Димитър Трайчев

Худ. редактор Иван Кенаров

Техн. редактор Добринка Маринкова

Коректори Светла Димитрова, Мария Филипова

Дадена за набор на 29.VII.1983 г. Подписана за печат на 5.XI.1983 г. Излязла от печат
м. декември 1983 г.

Изд. № 1700. Формат 60×90/16. Печ. коли 14,75. Изд. коли 14,75

УИК 10,56 Цена 1,40 лв. ЕКП 9536622311; 6126–18–83. Пор. № 210

ДЧ 840–32

Печат: ДП „Стоян Добрев-Странджата“, Варна

с/о Jusautor, Sofia

15 histoires de mer
Gautier-Languereau, 1966

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9429>]